

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درس دهم: قلم سحر آمیز، دو نامه

قلم سحر آمیز

جنگ چالدران با همه مقاومت دلیرانه شاه اسماعیل و سربازانش به شکست انجامید. کمال الدین بهزاد همراه شاه اسماعیل بود. یکی از سرداران، زخمی شده بود. کمال الدین بهزاد همراه با شاه محمود نیشابوری او را به غاری در آن نزدیکی رساندند. غار تاریک و نمناک بود قطره‌های آب از شکاف سقف میرقصید و از روی توده آهکی که از سقف آویزان بود پایین می آمد و از نوک آن به کف سنگی غار میچکید. باریکه ای از نور خورشید به داخل غار می تابید و فضا را روشن میکرد. جمال الدین تکه چوب نیم سوخته برداشت و روی دیوار غار تصویر مرغی را کشید که رو به سقف غار اوج گرفته بود. شاه محمود و سردار زخمی مرغ را نگاه کردند. کمال الدین زیر تصویر با خط خوش نوشت:

ای هدهد صبا به سبا میفرستم

بنگر که از کجا به کجا میفرستم

ای باد صبا تو را به عنوان پیک به سرزمین سبا (به عنوان پیک حضرت سلیمان(ع)) میفرستم ببین چقدر ارزش برای تو قائل هستم و تو را از کجا به کجا می فرستم.

حیف است طایری، چو تو در خاکدان غم

زین جا به آشیانه وفا می فرستم

پرنده چون تو حیف است در دنیای خاکی باشد(انسان در دنیای خاکی زندگی می کند) بنابراین تو را به سمت سرمشا عشق و وفاداری میفرستم(جایگاه خاکی را به سوی جایگاه معنوی ترک کن)

سردار لبخندی زد آرام شد و زیر لب شعر حافظ را زمزمه کرد. شعر و نقاشی کار خود را کرده بود. کمال الدین بهزاد به سردار نزدیک شد و پارچه را از روی زخم وی گشود.

سردار گفت: "آفرین بر قلم سحرآمیزت! من درد را فراموش کردم نقاشی تو طبیب زخم های ماست."

دو نامه

سید جمال آرام و قرار نداشت گاه در مصر فرودگاه در استانبول گاه در افغانستان و گاه در هند. همه جا مردم را به آگاهی و مبارزه با استعمار و بیدادگری دعوت می کرد این روحانی پرشور به انگلیس که رسید زبان انگلیسی را در مدتی کوتاه آموخت تا به این زبان سخنرانی کند و با اندیشمندان آنها به گفت و گو بنشیند. در فرانسه به فرانسوی می نوشت و در مصر به عربی سخنرانی می کرد. این ایرانی پرشور وقتی نیرنگ استعمار را در کشورش دریافت نامه ای به مرجع تقلید شیعیان، میرزای شیرازی نوشت تا تنباکو را تحریم کند.

میرزای بزرگ این مرجع شجاع و بزرگوار سرانجام فتوای تاریخی را صادر کرد:

"بسم الله الرحمن الرحيم، اليوم... استعمال توتون و تنباکو در حکم محاربه با امام زمان صلوات الله و سَلَامُهُ عَلَيْهِ است"

دو نامه سید جمال الدین اسدآبادی و میرزای بزرگ کار خود را کرده بود: قلیان ها شکسته شد؛ تنباکو تحریم شد؛ شاه به تنگنا افتاد و توطئه انگلیس شکست خورد.

۱) سیدجمال الدین اسدآبادی در چه زمینه های استعداد داشت؟

دشمن شناسی قوی بود او مسائل سیاسی را نقد می کرد و مردم را به آگاهی و مبارزه با استعمار و بیدادگری دعوت می کرد او استعداد یادگیری زبان را به طور فوق العاده داشت زبان انگلیسی را در مدت کمی آموخت زبان فرانسه را هم صحبت می کرد و هم می نوشت در مصر هم به زبان عربی سخنرانی می کرد.

۲) چرا رابطه ای بین شعر حافظ و نقاشی کمال الدین بهزاد بود؟

کمال الدین بهزاد پرندهای را در اوج گرفتن نشان می داد و شعر حافظ نیز هم این صحنه را تداعی می کرد این دو توجه سردار زخمی را جلب کردند و به او آرامش بخشیدن تا او درد را فراموش کند.

۳) چرا روحانیت و چهره های علمی فرهنگی تاثیر بیشتری در جامعه دارند؟

چون بحث مرجع تقلید در جامعه اسلامی یکی از بحث های اصلی و اساسی است. مردم مسلمان هستند و برای مسائل شرعی خود به روحانیت مراجعه می کنند و در این باره رابطه صمیمی بین این دو گروه وجود دارد همچنین مردم نسبت به چهره های علمی- فرهنگی احترام خاصی قائل هستند. این گروه پایگاه اجتماعی ویژه ای دارند و به خاطر همین پایگاه اجتماعی تأثیر مهمی نیز در جامعه دارند.

دانش ادبی

جناس

به این واژه ها توجه کنید:

"آرام،رام" ، "صبا،سبا"

در این کلمات حروف مشترک ای دیده می شوند که از یک جنس هستند به اینگونه واژه ها که شعر و نثر را زیباتر و خوش آهنگ تر می کنند "جناس" می گویند.

به نمونه های زیر توجه کنید و جناس ها را به بیابید.

ای نام تو بهترین سرآغاز

شرف مرد به جود است و کرامت به سجود

بی نام تو نامه کی کنم باز؟

هر که این هر دو ندارد عدمش به ز وجود

۱) درباره تاثیر دو نامه میرزای شیرازی و سید جمال گفت و گو کنید.

دو نامه کار خودشان را کردند و موقعیت سنجی و دشمن شناسی سید جمال الدین باعث شد تا از موقعیت اجتماعی مرجع تقلید زمان میرزای شیرازی استفاده کرده و نقشه شوم استکبار را رو نماید سید میرزا نامه نوشت و میرزا فتوای تاریخی خود را صادر کرد و این دو نام باعث ناکام ماندن دشمنان شد.

۲) از دیوان حافظ متن شعر "ای هدهد صبا به سبا می فرستمت" را بیابید در گروه بخوانید و قافیه های آن را مشخص کنید.

ای هدهد صبا به سبا می فرستمت	بنگر که از کجا به کجا میفرستمت
حیف است طایری چون تو در خاکدان غم	زین جا به آشیان وفا می فرستمت
در راه عشق مرحله قرب و بعد نیست	میبینمت عیان و دعا می فرستمت
هر صبح و شام قافله ای از دعای خیر	در صحبت شمال و صبا می فرستمت
تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب	جان عزیز خود به نوا میفرستمت
ای غایب از نظر، که شدی همنشین دل	میگویمت دعا و ثنا می فرستمت
در روی تَفَرُّجْ صُنْعِ خدای کن	کآیینه خدای نما می فرستمت
تا مطربان ز شوق مَنّت آگهی دهند	قول و غزل به ساز و نوا می فرستمت
ساقی بیا که هائف غییم به مژده گفت	"با درد صبر کن که دوا میفرستمت"
حافظ! سرود مجلس ما ذکر خیر توست	بشتاب هان که اسب و قبا می فرستمت"

۱) در متن درس دو واژه بیابید که شکل نوشتاری و گفتاری آنها مانند "شنبه" متفاوت باشد.

استانبول= استامبول وقتی= وختی

۲) در هر یک از جمله های زیر گروه اسمی و وابسته های آن را مشخص کنید.

- شعر (هسته) زیبا (صفت بیانی)، هم در گزینش (هسته) لفظ (مضاف الیه) و هم در بیان (هسته) معنا (مضاف الیه) توجه مخاطب را برمی انگیزد.
- میرزای (هسته) بزرگ (صفت بیانی)، مرجع (هسته) شجاع (صفت بیانی)، فتوای (هسته) تاریخی (مضاف الیه) را نوشت.

۳) در نمونه های زیر جناس ها را بیابید

*الهی، چون تو حاضری، چه جویم و چون تو ناظری، چه گویم؟ (علمه حسن زاده آملی) جناس: جویم و گویم

*سرو چمان من چرا میل چمن نمی کند/ همدم گل نمی شود، یاد سمن نمی کند (حافظ) جناس: چمن و چمن / چمن و سمن

*نه هر چه به قامت مهتر، به قیمت بهتر. (گلستان سعدی) جناس: اقامت و قیمت/ مهتر و بهتر

برخی کلمه ها، به گونه ای تلفظ و شنیده می شود که با شکل نوشتاری آنها مطابقت کامل ندارد؛ مانند "پنبه، منبر، سنبل و ...".
به هنگام نوشتن املای فارسی به اینگونه از واژه ها لازم است توجه کنیم:

نوشتار	گفتار
پنبه	پمبه
منبر	ممبر
سنبل	سمبل

نام خوش بو

یکی از عارفان روزی در راه کاغذی دید که نام مبارک پروردگار (بسم الله) بر آن نوشته شده بود و مردم پا بر آن می نهادند و می گذشتند ایستاد و کاغذ را در بر گرفت و آن کاغذ را معطر گرداند و اندر شکاف دیوار نهاد تا از آسیب پای رهگذران در امان باشد. مدت ها گذشت شبی به خواب دیدم که ندایی به او میگوید: "ای دوست! نام من خوشبو کردی و مرا بزرگداشتی و حرمت نهادی ما نیز نام تو معطر گردانیم در دنیا و آخرت را بزرگ و گرامی خواهیم داشت."

رساله قشیریه

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد